

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ СИСТЕМНОГО РОЗВИТКУ ЗВО В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Мартинюк Олена Анатоліївна

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту охорони здоров'я
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Матюшенко Пилип Миколайович

*магістр за спеціальністю 073 – Менеджмент,
старший викладач кафедри анатомії людини
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

В умовах модернізації системи освіти України, входження її в європейський освітній простір особливої актуальності набуває проблема створення в навчально-виховному процесі ЗВО таких умов, які б сприяли ефективному формуванню професійних якостей майбутніх фахівців. Особливо це актуально для підготовки кадрового потенціалу критично важливих галузей економіки, зокрема – медицини [1].

Вища медична освіта – це процес безперервного навчання, який займає в середньому 7–8 років. Медичний ЗВО характеризується не тільки тривалим навчанням, але і великою насиченістю навчального матеріалу з різних галузей знань, що, безсумнівно, вимагає обґрунтованого підходу до всіх етапів навчально-виховного процесу.

Російська воєнна агресія суттєво вплинула на українську вищу медичну освіту. Запровадження дистанційного навчання стало необхідним виходом із ситуації обмеженої чи навіть неможливої фізичної присутності здобувачів освіти та викладачів у медичних університетах, а звичайні засоби навчання не можна було використовувати у зв'язку із непередбаченими та непереборними обставинами [5].

Дистанційна форма навчання стала особливо актуальною. У дуже короткий термін відбулися інтенсифікація освітніх технологій та реорганізація викладання – використання онлайн-платформ, електронних підручників і часописів, мультимедійних презентацій, новітніх комп'ютерних програм. Гнучкість та дистанційні можливості навчального процесу дали змогу отримувати знання в непростий для України час.

Якщо розглянути порівняльну характеристику підготовки лікаря в різних країнах світу в табл 1, то ми зможемо проаналізувати тривалість різних етапів навчання, їхні напрями та основні характеристики [3].

Таблиця 1

Аналіз характеристик підготовки лікаря в різних країнах світу

Країна	Тривалість навчання у ЗВО	Післядипломна підготовка	Термін навчання лікаря
Україна	5–6 років, звання магістр	інтернатура 1–3 роки	6–9 років
Польща	5 років, звання магістр медицини	стажування (staż podplomowy) 1 рік резидентура 2–6 років	8–12 років
Німеччина	6 років 3 міс. (2 роки – доклінічний період; 3 роки – клінічний період; 1 рік – практика), звання лікар та право на самостійну роботу	лікар у процесі отримання післядипломної спеціалізації (arzt in der weiterbildung) – приблизно 5 років можливе додаткове вузьке післядипломне навчання	11,5–13 років
Ізраїль	6 років (3 роки – академічне навчання; 3 роки – клінічна практика)	стажування – 1 рік спеціалізація – 4–6 років	11–13 років
Франція	6 років, I цикл – 2 роки (теоретичне навчання); PCEM “Premier Cycle d’études Médicales”; II цикл – 4 роки (практичне навчання) DCEM “Deuxième Cycle des Etudes Médicales”	III цикл – Diplôme d’Études Spécialisées (DES: Диплом по спеціалізованим дослідженням) – по загальній медицині 3 роки; резидентура – 4–5 років	9–14 років

Суттєва різниця між кількістю років підготовки лікарів в Україні та світі призводить до нерелевантності досвіду та унеможливорює конкуренцію українських спеціалістів на світовому рівні. Саме тому українські студенти-медики мають мати стільки ж років підготовки, як і його колеги за кордоном. Нам потрібно створити свою унікальну українську модель підготовки майбутніх спеціалістів медиків, а для цього потрібно інтегрувати всі сучасні методи навчання в освітні процеси.

Безперечно впровадження дистанційних та інших інноваційних методів, у навчальний процес майбутніх медиків буде мати значний вплив на якість медичної освіти, але це потребує фінансування та підтримки матеріально-технічної бази в актуальному стані.

Саме тому, останнім часом значно зросло значення стратегічного управління системним розвитком закладу вищої медичної освіти.

Узагальнюючи, можна зазначити що управління системним розвитком ЗВО – це система управлінських рішень, що покликані забезпечити вільне функціонування ЗВО в умовах ринкового середовища [4].

Системний розвиток це інтегрування множини факторів мікро і макросередовища таким чином, щоб вони маючи відносну цілісність і поліфункціональність, зберігали ієрархічну структуру та стабільність. А також зберігаючи просторово-часові, стохастичні та фінансово-економічні показники, динаміку і розвиток, зберігала також унікальну особливість, власну автентичність, історію і власний бренд.

При цьому важливо, щоб управління системним розвитком давало змогу закладу вищої освіти адаптуватися або протидіяти певним чинникам, що впливають на розвиток ЗВО та його конкурентоспроможність.

Така стратегія ЗВО формується керівництвом і вирішує три основні завдання: вибір основних елементів стратегії; визначення ролі підрозділів у реалізації стратегії; встановлення способу розподілу ресурсів.

Основними завданнями кожного ЗВО, особливо в галузі охорони здоров'я є [2, 6]:

- задоволення потреби особистості в інтелектуальному, культурному та етичному розвитку за допомогою отримання вищої та післядипломної професійної освіти; задоволення потреби суспільства і держави у кваліфікованих фахівцях із вищою освітою та науково-педагогічних кадрах вищої кваліфікації;

- організація і проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень, інших науково-технічних, дослідно-конструкторських робіт, у тому числі з проблем освіти;

- розвиток науки та прикладних медичних наукових досліджень науково-педагогічних працівників і студентів, та використання отриманих результатів в освітньому процесі;

- підготовка, професійна перепідготовка і підвищення кваліфікації фахівців та керівних працівників;
- накопичення, збереження і примноження моральних, культурних та наукових цінностей суспільства;
- поширення знань серед населення, підвищення його освітнього й культурного рівня, а особливо здоров'я населення України.

Управління такою складною системою, як ЗВО в галузі охорони здоров'я, пов'язане з вирішенням цілої низки проблем та питань, серед яких: необхідність миттєвого реагування на впливи чинників нестабільного зовнішнього середовища; недостатність релевантної інформації, що потрібна для прийняття управлінських рішень; зміщення акценту з контролю минулого на аналіз майбутнього [1].

Реакцією на таку ситуацію повинно стати створення спеціалізованих структур, що займаються підбором кадрів для організацій із числа студентів старших курсів, їх спеціалізованою підготовкою з урахуванням вимог роботодавців та адаптацією до умов конкретної організації. Такі структури покликані поєднати інтереси бізнесу, молодих спеціалістів та закладів вищої освіти. Вони сприятимуть формуванню у випускника ЗВО бізнес-менталітету, професійної та медичної етики та високих стандартів медичної освіти, яка буде відповідати міжнародним стандартам.

Література:

1. Камінський В. В., Коваленко В. В., Мунтян Л. Я. Інновації в українській вищій медичній освіті: пріоритетні напрями, прогноз майбуття. *Академічні Візії*. 2023. Вип 19. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7920287>

2. Лопушняк Г., Скидан М. Стратегічний аналіз розвитку вищої освіти України в контексті збалансування попиту та пропозиції на ринку праці. *Актуальні проблеми економіки*. 2022. № 2–3(248–249). URL: https://economicscience.net/wp-content/uploads/2022/03/02-3.22._topic_-Lopushniak-Halyna-Skydan-Maksym-27-40.pdf

3. Мацюра О.І. Шляхи оптимізації розвитку післядипломної освіти в Україні в умовах сьогодення. *Українські медичні вісті*. 2023. № 3–4. URL: <https://umv.com.ua/index.php/journal/article/view/341/325>

4. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В. І. Борщ, О. В. Рудінська, Н. Л. Кусик. Херсон : Олді+, 2022. 264 с.

5. Мартинюк О. А. Впровадження стандартів якості в галузі охорони здоров'я у воєнний час. The 35th International scientific and practical conference “Modern methods of solving scientific problems of reality” (September 05 – 08, 2023) Varna, Bulgaria. International Science Group. 2023. 195 p. URL: <https://isg-konf.com/modern-methods-of-solving-scientific-problems-of-reality/>

6. Черниш О. В. Стратегічне управління освітньою діяльністю у ЗВО. *Економіка та суспільство*. 2018. Вип 19. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/107.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-406-4-48>

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ В УПРАВЛІННІ ФАРМАЦЕВТИЧНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Мартинюк Олена Анатоліївна

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту охорони здоров'я
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Попова Марина Олександрівна

*магістр за спеціальністю 073 – Менеджмент
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

На сьогоднішній день світовий ринок фармацевтичної промисловості є висококонкурентним та динамічно розвивається. В цих умовах вимоги до організації управління фармацевтичними підприємствами значно зростають. У зв'язку з цим впровадження системи управління якістю, інтеграція її з іншими системами управління є важливою стратегічною задачею для керівництва фармацевтичного підприємства. Якість та безпечність продукції є визначальними для фармацевтичних підприємств, тому найбільш дієвим інструментом для підвищення якості фармацевтичної продукції є система управління якістю [7].

Стандарт, який визначає вимоги до системи управління якістю, це міжнародний стандарт ISO 9001:2015 «Quality Management Systems – Requirements», який із 2016 року запроваджений в Україні як державний ДСТУ ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги» (ДСТУ ISO 9001:2015; Стандарт). З 01 січня 2020 року було прийнято національні стандарти, гармонізовані з європейськими стандартами, методом перекладу ДСТУ EN 15224:2019. Система управління якістю EN ISO 9001:2015 у сфері охорони здоров'я (EN 15224:2016, SDT) [2–5, 8].

Ця система управління якістю (СУЯ) є підтвердження відповідності вимогам нормативно-правових актів і можливість гарантувати споживачам